QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍ
XALÍQ BILIMLENDIRIW MINISTRLIGI

Nukus shahri, 230100, A.Dosnazarov k. 62

Nókis qalası, 230100, A.Dosnazarov k. 62

Tel: (0-361) 2222437, 2229520: www.kkedu.uz, e-mail: qoraqalpogiston_xtv@xtv.uz

29-апрель 2021- yil/jıl. № 02-02/1-2236

Қарақалпақстан Республикасы
Министрлер Кеңесине

Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң 2021-жыл 24-февральдағы «Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириў министрлиги ҳәм Нөкис қалалық халық билимлендириў бөлимине қараслы мектеплеринде ис жүргизиў ҳүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама ҳәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлериниң «Мәмлекетлик тил ҳаққында»ғы ҳәм «Реклама ҳаққында»ғы нызам ҳүжжетлерине муўапықлығын мақсетли үйрениў жуўмақлары» ҳаққындағы 7-санлы баянламасының додаланыўы бойынша 2021-жыл 5-март күни Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириў министрлигинде жыйналыс өткерилди.

Жыйналыс қарары тийкарында анықланған кемшиликлерди сапластырыў бойынша исши топар қурамы дүзилип, министрликтиң бөлим баслықлары тәрепинен барлық түрдеги ис жүргизиў ҳүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама ҳәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлери «Мәмлекетлик тил ҳаққында» ҳәм «Реклама ҳаққында»ғы нызам ҳүжжетлерине муўапықластырылды. Сондай-ақ, барлық район (қала)лық халық билимлендириў бөлимлеринде мәмлекетлик тил ҳаққындағы нызам ҳүжжетлерине әмел етилиўи бойынша «Мәсләҳәт орай»лары шөлкемлестирилип, бүгинги күнде жумыс алып бармақта.

Үйренилген Нөкис қалалық халық билимлендириў бөлимине қараслы улыўма орта билим бериў мектеплериндеги анықланған қәте-кемшиликлер 2021-жыл 10-март сәнесинде Нөкис қалалық халық билимлендириў бөлими жанындағы өндирислик кеңес мәжилисинде көрип шығылды ҳәм ис илаж ислеп шығылды. Исши топар орынларда болып, улыўма орта билим бериў мектеплериниң мөри ҳәм штампасындағы, ески латын алфавитиндеги баннерлерди, норматив ҳүжжетлердеги ҳәм айырым хабарландырыўшы текстлердеги қәте-кемшиликлерди сапластырыўға еристи.

Нөкис қалалық халық билимлендириў бөлими жанындағы өндирислик кеңесиниң 2021-жыл 10-март сәнесиндеги мәжилиси баянламасы ҳәм ис илажлары қосымша етиледи.

Министрдиң биринши орынбасары ў.ў.а **Қ.Бекбаўлиев**

Орынлаўшы: Қ. Жубанов
Телефон : 90 592 80 56

«ТАСТЫЙЫҚЛАЙМАН»
Нөкис қалалық Халық билимлендириў
бөлими басшысы ________ П.Ақназаров
«____» ____________2021-жыл

Нөкис қалалық Халық билимлендириў бөлими баслығы жанындағы өндирислик жыйналыстың

БАЯНЛАМАСЫ 7

Нөкис қаласы

«10» март 2021-жыл

Мәжилис баслығы
Қатнасқанлар — П.Ақназаров - Нөкис қалалық Халық билимлендириў бөлими баслығы бөлим хызметкерлери хәм бөлимге қараслы улыўма орта мектеп директорлары

КҮН ТӘРТИБИНДЕ:

1.Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң 2021-жыл 24-февральдағы «Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириў министрлиги хәм Нөкис қалалық халық билимлендириў бөлимине қарaслы мектеплеринде ис жүритиў хүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама хәм дағазаларкөргизбели хабарландырыў текстлериниң «Мәмлекетлик тил ҳаққында»ғы хәм «Реклама ҳаққында»ғы нызам ҳүжжетлерине муўапықлығын мақсетли үйрениў жуўмақлары» бойынша 7-санлы баянламасы ҳаққында.

(ХББ баслығы П.Ақназаров)

ТЫҢЛАНДЫ:

Күн тәртибиндеги биринши мәселе бойынша Нөкис қалалық Халық билимлендириў бөлими баслығы П.Ақназаров төмендегилерди айтты:

«Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң 2021-жыл 24-февральдағы «Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириў министрлиги хәм Нөкис қалалық халық билимлендириў бөлимине қарaслы мектеплеринде ис жүритиў хүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама хәм дағазалар көргизбели хабарландырыў текстлериниң «Мәмлекетлик тил ҳаққында»ғы хәм «Реклама ҳаққында»ғы нызам ҳүжжетлерине муўапықлығын мақсетли үйрениў жуўмақлары» бойынша 7-санлы баянламасы ҳаққында» мәселе 2021-жыл 5-марттағы Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириў министри жанындағы өндирислик жыйналысының 3/1-санлы баянламасы менен көрип шығылған.

«Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң I ярым жыллық ис-режесине муўапық 2021-жылдың 15-22-февраль аралығында Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң руўхый ағартыўшылық жумыслары нәтийжелилигин арттырыў, мәмлекетлик тил ҳаққындағы нызам ҳүжжетлерине әмел етилиўин тәмийинлеў мәселелери бойынша мәсләхәтши-департамент баслығы П.Дабылов басшылығындағы исши топар Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириў министрлиги хәм Нөкис қалалық халық билимлендириў бөлимине қарaслы мектеплеринде ис жүритиў хүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама хәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлериниң «Мәмлекетлик тил ҳаққында» хәм «Реклама ҳаққында»ғы нызам ҳүжжетлерине муўапықлығын үйренип шығыў жуўмағы менен оқып таныстырды.

Үйрениў нәтийжесинде, бөлимге қарaслы улыўма орта билим бериў мектеплеринде мәмлекетлик тил ҳаққындағы нызам талапларының бузылыў жағдайы анықланған.Қарақалпақ тилине мәмлекетлик тил бийлиги берилгенлигине 32 жылға қарап баратырған болса да, еле де ис жүритиў кирилл алфавитинде, олар да имла қәтелери менен саўатсыз жазылғанлығы анықланған.

Қарақалпақстан Республикасы Жоқарғы Кеңесиниң тоғызыншы сессиясында 2016-жыл 10-июнь сәнесинде қабыл етилген 92/IX-санлы «Қарақалпақстан Республикасының айырым нызамларына өзгерислер хәм қосымшалар киритиў ҳаққында»ғы Нызамның 11-статьясында Қарақалпақстан Республикасының 1994-жыл 26-февральда қабыл етилген «Латын жазыўына тийкарланған қарақалпақ әлипбесин енгизиў ҳаққында»ғы Нызамының 1-статьясына өзгерислер хәм қосымшалар киргизилген еди. 2009-жыл 8-октябрьдеги «Латын жазыўына тийкарланған Қарақалпақ әлипбесин енгизиў ҳаққында»ғы Қарақалпақстан Республикасы Нызамына қосымшалар хәм өзгерислер киргизиў ҳаққында»ғы Нызамында белгиленген «түпкиликли сөз басында **е, о, о'** ҳәриплериниң алдынан «**у**» хәм «**w**» ҳәриби қосылып «**уе, wo, wo'** бирикпеси түринде жазылады» деген өзгерис алып тасланды. Нызамның 1-бәнтинде латын графикасындағы ҳәрекеттеги әлипбеге **с** ҳәрибин киритиў, бул ҳәрипти рус ямаса басқа Европа тиллеринен кирген сөзлерде жумсалатуғын кирилл алфавитиндеги **ц** ҳәриби орнында қолланыў (цех, цемент, центнер, цирк түринде емес, ал, сех, семент, сентнер, сирк) хәм Нызамның 6-бәнти («рус хәм басқа да Европа тиллеринен кирген сөзлерде жумсалатуғын кирилл алфавитиндеги ч ҳәрибиниң орнына **ch** бирикпели ҳәриби алынады. Сонда **ш** ҳәриби шаш, шана, аш, шигит сыяқлы сөзлерде жазылса,**ch** ҳәриби chex, chek, Chexov сыяқлы рус ямаса басқа Европа тиллеринен кирип келген сөзлерде жумсалады) өзгериссиз қалдырылды.

Қарақалпақ тилиниң өзине тән өзгешелигин билдиретуғын **«A'a', U'u', O'o', G'g', N'n', Ii'»** сеслерин таңбалайтуғын ҳәриплер қапталындағы апостроф белгилери алып тасланып, ҳәриптиң белгисине қойылатуғын акут белгисине **(Áá, Úú, Óó, Ǵǵ, Ńń, Íı)** өзгертилди, ҳәзирги ҳәрекеттеги **«Ii'»** ҳәрибиндеги апостроф алып тасланып **«Íı»** түринде, яғный бас ҳәриби акут белгиси менен **«Í»** киши ҳәриби **«ı»** акутсыз жазыў белгиленди.

Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң 2016-жыл 5-июнь сәнесиндеги 224-санлы "Қарақалпақ тилиниң тийкарғы имла қағыйдаларын тастыйықлаў ҳаққында"ғы қарарының 5-бәнтинде "Республика министрликлери, ведомство, жергиликли ҳәкимият хәм басқарыў уйымлары, ғалаба-хабар қураллары, латын жазыўына тийкарланған қарақалпақ әлипбесиндеги барлық түрдеги хат жазысыўларда, баспа сөзде хәм ис жүргизиўде усы қағыйдаларды енгизиў бойынша тийисли илажларды ислеп шықсын хәм әмелге асырсын" деп көрсетилген болыўына қарамастан улыўма орта билим бериў мектеплери ишки безелиў жумысларында, мектеп дәлизиндеги (фойе) жазыўларда, пәнге байланыслы илдирилген баннерлерде, сыртқы баннерлерде, кабинет есигиндеги жазыўларда көплеп қәтеликлерге жол қойылған.

Атап айтқанда, 15-санлы мектептиң руўхый ағартыўшылық ислери бойынша орынбасары Палыбекова Элмира кабинети есигиндеги жазыўлар ески латын графикасында, дағазалар хәм мағлыўматлар тахтасы атамасы латын графикасында жазылған болса да, қыстырылған дағазалар кирилл алфавитинде бир қатар орфографиялық қәтелер менен жазылған, "Алпамыс хәм Баршынай" спорт норматив ҳүжжетлери хәм ишки баннер ески латын графикасында ертеде жазылғаны менен қалып кеткен. 44-санлы мектептиң есапқа алыў дәптери кирилл алфавитинде өзбек тилинде қәте жазылған, ишки баннердеги "Ана тилим-алтын ғәзийнем" сөзлери ески латын алфавитинде жазылған. Рус тилинде жазылған киши баннерлер қалай болса солай, китап сақлаў шкафының ишине қыстырылған. Уллы бабаларымыз Әлишер Наўайы, Ибн Синаның ҳикметли сөзлери ески латын алфавитинде жазылған. Метод бирлеспе папкаларының биреўи ески латын алфавитинде, басқалары кирилл алфавитинде тәртипсиз жазылған. 5-санлы мектептиң кирер жериндеги жазыўлар елеге шекем **"No'kis qalali'q 5-sanli' uli'wma bilim beriw mektebi"** жағдайында,ал,3-,32-санлы мектеплеринде **«Xosh keldin'iz»** жазыўы бурынғы латын графикасында тур. Ал 3-,9-санлы мектеплерде бурынғысы менен "сынын бузбай" баннерлер менен сарғайған қағазлардан көринип турғанындай, соңғы алфавит тийкарында ҳеш бир ҳәрекет исленбеген.

Қарақалпақстан Республикасы Жоқарғы Кеңеси Президумының 2017-жыл 7-апрельдеги қарары менен **"Өзбекистан"** сөзи **"Өзбекстан"** түринде жазылыўы тийислилигине қарамастан 5-,32-,47-санлы улыўма орта билим бериў мектеплеринде **"O'zbekistan Respublikasi' Prezidentinin' qaraq ha'm pa'rmanlari' a'melde"** деп усы күнге шекем ески латын графикасында қыстырыўлы тур.

Сондай-ақ 3-,6-,24-санлы мектеплердиң мектеп мөри хәм штампасындағы жазыўлар ески латын графикасында, 1-,3-,5-,9-,11-,12-,23-,24-,28-,32-,35-,37-,40-,42-,47-,49-санлы улыўма орта билим бериў мектеплеринде сабақ кестеси, нәўбетшилер дизими, дағазалар хәм компьютерде жазылған буйрықлар хәм дөгерек жумыслары кестелери таза латын графикасындағы әлипбеге тийкарланбай қәте жазылған.

49-санлы мектепте **"Májlisler xanasi"** түринде (мәжилис), 23-санлы мектепте қабыллаў күнлери жазылған кестеде **"direkor (direktor) orınbasarı"** имлалық қәтеси менен, 9-,11-,15-,24-,29-,32-санлы мектеплерде **"Matematika-informatika pa'n ayli'g'i'"** жазыўы бурынғы латын графикасында, **«NIQAPSIZ KIRIW QADAGAN»** жазыўы да қәте жазылған және көпшилик мектеплерде **"Маскасыз кириу кадаган"** түринде итибарсызлыққа жол қойылған.

1-,3-,9-,31-санлы мектеплердиң китапханаларында **"каракалпак адебияты"** түринде қәте жазылған болса, буклетлеринде айырым жазыўлар бурынғысы менен қалып кеткен.

15-санлы мектептиң сыртқы баннери кирилл алфавитинде бир неше жылдан бери қыстырылып тур, 21-санлы мектепте **"Ең уллы муқаддес мақсет перзентлеримиз тәрбиясы"** баннеринде орфографиялық қәтеге жол қойылған, **"Мәмлекетлик тил ҳаққындағы нызам ҳәрекетте"** атамасындағы баннери ески латын графикасында жазылған болып, нызам қағыйдалары бузылған. 32-санлы мектепте ишки баннер ески латын графикасында жазылған. Өзбекстан Республикасы Президентиниң **"Шет тиллерин үйрениўди және де жетилитириў ис-илажлары ҳаққында"**ғы Қарары ески латын алфавитинде жазылған 11-санлы мектепте информатика пән айлығы баннеринде орфографиялық қәтеге жол қойылған. Ишки баннерлердиң айырымлары ески латын алфавитинде, айырымлары өзбек, рус тиллеринде жазылып бир қәлипке келтирилмеген. **"Өзбекстан жаслар аўқамы берген имканиятлар"** баннери орфографиялық қәтелер менен жазылған болып мәмлекет аты надурыс жазылған. 38-санлы мектептиң ис-қағазлары сақланатуғын папкалар биресе кирилл, биресе ески латын алфавитинде жазылған болып тәртипсизликлерге жол қойылған.

30-санлы мектептиң мөр хәм штамп жазыўлары, класс стендлери, баннерлер хәм айырым хабарландырыўшы текстлер ески латын графикасында қалып кеткен. Класслардағы айырым баннерлерде апостроф белгилери қолдан өширилген хәм бул қолайсыз көриниске ийе болып тур. Мысалы; **«Qaraqalpaq tili ha'm a'debiyati' pa'n ayli'g'i'»** сөзлери **«Qaraqalpaq tili ha m a debiyati pa n ayli g i »** көринисине ийе болып тур.

текстлер ески латын графикасында қалып кеткен. 13-,19-,20-,22-,25-,34-,36-,39-,41-,43-санлы мектеплердиң мөр ҳәм штамп жазыўлары, класс стендлери ҳәм баннерлер, айырым хабарландырыўшы текстлер, есик табличкалары ески латын графикасында ашынарлы аўҳалда қалып кеткен.

39-санлы мектептиң кирер аўзындағы табличкалар ески латын графикасынан таза латын графикасына қол менен өзгертилген. 13-санлы мектеп ишиндеги баннерде **"O'RT QA'WIPSIZLIGI MU'YESHI"** сөзлери **"O RT QA WIPSIZLIGI MU YESHI"** деп өзгертилип қолайсыз аўҳалға келтирилген. 7-,33-санлы мектеплердиң штамп жазыўлары ески латын графикасында қалып кеткен. 46-санлы мәмлекетлик қәнигелестирилген мектебиниң сыртқы жазыўларының көпшилиги рус тилинде, қарақалпақ классларындағы стенд ҳәм баннерлер ески латын графикасында айырым имла қәтелери менен қолланылып келинбекте. Сабақ кестеси қыстырылған баннерде **"Baslawish klass"** сөзи **"Baslawshi klass"** деп қәте жазылған. Сондай-ақ баннер жазыўларындағы апостроф белгилери қолдан өширилип, ақут белгилери қолдан қойылып, сөзлердиң аралары ашық қалып кеткен. Мысалы; **"DO'RETIWSHILIK DO'GEREKLERI"**сөзлери **"DO RETIWSHILIK DO GEREKLERI"** деп өзгертилген.

22-санлы мектептиң сыртқы жазыўлары, психолог ханасы, оқыў ханаларына қыстырылған стендлер, буклетлер ески латын графикасында жазылған. 36-санлы мектепте қыстырылған дағазалар кирилл әлипбесинде имла қәтелери менен жазылған. Мысалы; **«Өзбекстан»** сөзи **"Озбекстан"** деп жазылған. Мектеп ишиндеги көргизбели жазыўлар, стенд ҳәм баннерлердиң айырымлары ески латын әлипбесиндеги жазыўлар менен қалып кеткен, айырымлары қолдан өширилип, ақут белгилери менен өзгертилген.

19-санлы мектепте **«BUYRI'QLAR HA'M DAG'AZALAR»** сөзлери **«BUYRI QLAR HA M DAG AZALAR»** деп апосторфлары өширилип қолайсыз аўҳалға келтирилген. Физика пәни ханасы есигиндеги табличкасы **"FIZIKA PA'NI KABINETI"** де ески латын графикасында жазылған.

51-санлы мектептиң мөр ҳәм штампасы таза латын графикасындағы алфавитке өзгертилгенде бир ҳәриби ески латын графикасында қалып кеткен. Мектептиң өзбек тилиндеги дурыс жазылған айырым сөзлер надурыс деп қолдан өширилген. Мысалы; **"Yo'l harakati qoidalari"** ҳәм **"Yo'l harakati qoidalari"** деп өзгертилген. Бундай жағдайлар қарақалпақ тилиндеги жазылған баннерде де ушырасады. Мысалы: **"1-4-KLASSLAR"** сөзи **"1-4-KLAS LAR"** деп өзгертилген. 50-санлы мектепте директор ханасы сыртындағы табличкаға **"PALWANOVA ELMIRA ILYASOVNA"** сөзи **"PALWANOVA ELMIRA IL'YASOVNA"** деп жазылған. Буклетлерде, муғаллимлердиң ҳүжжетлеринде, мектептиң ҳүжжетлер топламларында (реестрлер), сыртқы жазыўларда кирилл алфавитиндеги ҳәм ески латын графикасындағы жазыўлар бир қанша имла қәтелери менен жазылған.

Жоқарыда көринип турғанындай Нөкис қалалық халық билимлендириў бөлимине қараслы мектеплерде ис-жүритиў ҳүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама ҳәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлериниң "Мәмлекетлик тил ҳаққында" ҳәм "Реклама ҳаққында"ғы Нызам ҳүжжетлерине муўапық емес екенлиги, келешегимиз болған жас әўладқа тәрбия беретуғын муғаллимниң өзи орфографиялық қәтелерге жол қойса, олардың оқыўшыларға қалайынша дурыс жазыўды үйрететуғынлығы кимди болса да ойландыратуғынлығы келтирилген.

Күн тәртибиндеги I мәселе бойынша усыныс ҳәм пикирлерди есапқа алған ҳалда, Нөкис қалалық халық билимлендириў бөлими баслығы жанындағы өндирислик жыйналыс

Қ А Р А Р Е Т Е Д И:

1. Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң 2021-жыл 24-февральдағы «Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириў министрлиги ҳәм Нөкис қалалық халық билимлендириў бөлимине қарасло мектеплеринде ис жүритиў ҳүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама ҳәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлериниң «Мәмлекетлик тил ҳаққында»ғы ҳәм «Реклама ҳаққында»ғы нызам ҳүжжетлерине муўапықлығын мақсетли үйрениў жуўмақлары» бойынша 7-санлы баянламасы ҳаққында»ғы 2021-жыл 5-марттағы Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириў министри жанындағы өндирислик жыйналысының 3/1-санлы баянламасы мағлыўмат ушын қабыл етилсин.

2. Исши топар мағлыўматында көрсетилген улыўма орта билим бериў мектеплери директорларына мәмлекетлик тил ҳаққындағы нызам талапларының бузылыў жағдайларына, ис-жүритиў ҳүжжетлерине, сыртқы ҳәм ишки қыстырма (баннер)лардағы тил қағыйдаларына итибарсызлық ҳәм бийпәрўалық пенен қарағанлығы ушын атап өтилсин ҳәм алдағы ўақытлары қәте-кемшиликлер жиберилсе интизамый шара көриў бойынша министрликке усыныс киритилетуғынлығы ескертилсин.

3. Бөлимниң баслық орынбасары Б.Караматдиновка:

-үш күн мүддет ишинде «Мәмлекетлик тил ҳаққында» ҳәм «Реклама ҳаққында»ғы нызамлардың орынланыўы бойынша ис-илаж ислеп шығыў ҳәм исши топар қурамын дүзиў;

- бөлимге қараслы улыўма орта билим бериў мектеплеринде жетекши қәнигелерден ибарат ис-жүритиў ҳүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама ҳәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлериниң мәмлекетлик тил ҳаққындағы нызам ҳүжжетлерине әмел етилиўи бойынша «Мәсләҳәт орайы»н шөлкемлестирилиўин қадағалаў;

-бир ай мүддет ишинде орынлардағы «Мәмлекетлик тил ҳаққында» ҳәм «Реклама ҳаққында»ғы нызамлардың орынланыўы бойынша баслық жанындағы мәжилиске мағлыўмат киргизиў ўазыйпасы жүклетилсин.

-Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңеси исши топар мағлыўматлары ҳәмде Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириў министрлиги жанындағы мәжилис баянламасынан тийисли жуўмақ шығарып, исши топарлар дүзип ис жүритиў ҳүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама ҳәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлериниң мәмлекетлик тил ҳаққындағы нызам ҳүжжетлерине әмел етилиўин сын көз-қарастан үйренип шығыў ҳәм мәмлекетлик тилдиң нызам талаплары менен байланыслы болған кәте-кемшиликлерди тез арада сапластырыў бойынша әмелий жумыслар алып барыў;

- бөлимге қараслы улыўма орта билим бериў мектеплеринде ис жүритиў ҳүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама ҳәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлериниң мәмлекетлик тил ҳаққындағы нызам ҳүжжетлерине әмел етилиўи бойынша мәселелерди ҳәр айда бир мәрте бөлимниң өндирислик мәжилислеринде додалап барыў;

- бөлимге қараслы улыўма орта билим бериў мектеплеринде жетекши қәнигелерден ибарат ис-жүритиў ҳүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама ҳәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлериниң мәмлекетлик тил ҳаққындағы нызам ҳүжжетлерине әмел етилиўи бойынша «Мәсләҳәт орайы»н шөлкемлестириў ўазыйпалары тапсырылсын.

5. Бөлимниң хызметкери А.Сейтжановка:

- Усы мәжилис баянламасын бөлимге қараслы барлық улыўма орта билим бериў мектеплерине зәрүр шаралар көриў ушын жиберилсин.

6. Усы баянлама қарарларының орынланыўын қадағалаў ХББ баслығының орынбасары Б.Караматдиновка жүклеңсин.

Хаткер : А.Сейтжанов

“Тастыйықлайман”
Нөкис қалалық Халық билимлендириў бөлиминиң
басшысы ____________ П.Акназаров
“10” ___03___ 2021-жыл

Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң биринши ярым жыллық ис режесине муўапық Нөкис қаласындағы улыўма орта билим бериў мектеплеринде ис жүргизиў хүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама хәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлериниң «Мәмлекетлик тил ҳаққында» хәм “Реклама ҳаққында»ғы Нызам хүжжетлерине муўапықлығын мақсетли үйрениў нәтийжелеринде анықланған кемшиликлерди сапластырыў бойынша Нөкис қалалық Халық билимлендириў бөлиминиң ИС ИЛАЖЛАРЫ

Өткерилетуғын илажлардиң атамасы	Мүддети	Жуўапкерлер
Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң 2021-жыл 24-февральдағы “Қарақалпақстан Республикасы Халық билиммлендириў министрлиги хәм Нөкис қалалық Халық билимлендириў бөлимине қараслы мектеплеринде ис жүритиў хүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама хәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлериниң «Мәмлекетлик тил ҳаққында»ғы хәм “Реклама ҳаққында»ғы нызам хүжжетлерине муўапықлығын мақсетли үйрениў жуўмақлары” бойынша 7-санлы баянламасы хәм Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириў министри жанындағы өндирислик жыйналысының 3-марттағы 3/1-санлы баянламасы тийкарында анықланған кемшиликлерди сапластырыў бойынша анық ис илажлар ислеп шығыў	2021-жыл 11- мартқа шекем	ХББ хәм мектеп басшылары
Баянламада көрсетилген қәте-кемшиликлерди сапластырыў бойынша исши топар дүзиў хәм латын әлипбесинде қәтесиз жазылыўын тәмийинлеў	2021-жыл март	Бөлимге қараслы барлық мектеп басшылары
Барлық мәкемелерде ис хүжжетлериниң (ишки буйрықлар, қатнас қағазлары, келген хатларды есапқа алыў, ис жүритиў дәптерлери) мәмлекетлик (өзбек, қарақалпақ) тилде дурыс жүргизилиўин кадағалаў, кемшиликлерди сапластырыў	2021-жыл март	Бөлимге қараслы барлық мектеп басшылары
Мектеплерде мөр хәм штампларда жиберилген қәтелерди Латын әлипбесинде дурыс қәтесиз жазылыўын тәмийинлеў	2021-жыл март	ХББ хәм мектеп басшылары
Мектепте кабинет есигиндеги жазыўлар, дағазалар, мағлыўматлар, қыстырылған дағазалар, “Алпамыс хәм Баршынай” спорт норматив хүжжетлери,ишки баннерлерди қәтесиз хәм сыртқы баннерлерди қарақалпақ латын графикасында жазыў	2021-жыл март	15-санлы мектеп директоры Г.Алланиязова
Мектептиң есапқа алыў дәптерин, ишки баннердеги “Ана тилим-алтын гәзийнем” сөзлерин хәм уллы бабаларымыз Әлишер Наўайы, Ибн Синаның ҳикметли сөзлерин, метод бирлеспе папкаларын латын графикасында жазыў	2021-жыл март	44-санлы мектеп директоры Б.Акимов
Мектептиң кирер жериндеги “No’kis qalali’q 5-sanli’ uli’wma bilim beriw mektebi”, 3-,32-санлы мектеплеринде «Xosh keldin’iz» жазыўы жазыўларын, баннерлерди соңғы алфавит тийкарында жазыў	2021-жыл март	5-, 3-, 32-, 9-санлы мектеп директорлары
Мектеплерде “Өзбекистан” сөзин “Өзбекстан” түринде жазыў хәм 5-,32-,47-санлы улыўма орта билим бериў мектеплеринде “O’zbekistan Respublikasi’ Prezidentinin’ qaraq ha’m pa’rmanlari’ a’melde” атамасындағы ески латын графикасындағы жазыўларды жаңа алфавит тийкарында өзгертиў	2021-жыл март	5-,32-,47-санлы мектеп директорлары
3-,6-,24-санлы мектеплердиң мектеп мөри хәм штампасы, 1-,3-,5-,9-,11-,12-,23-,24-,28-,32-,35-,37-,40-,42-,47-,49-санлы улыўма орта билим бериў мектеплеринде сабақ кестеси, нәўбетшилер дизими, дағазалар хәм компьютерде жазылған буйрықлар хәм дөгерек жумыслары кестелери таза латын графикасындағы әлипбеге тийкарланып қәтесиз жазыў	2021-жыл март	1-,3-,5-,6-,9-,11-,12-,23-,24-,28-,32-,35-,37-,40-,42-,47-,49-санлы мектеп директорлары
Бөлимге қараслы 49-санлы мектепте “Májlisler xanası” түринде (мәжилис), 23-санлы мектепте қабыллаў күнлери жазылған кестеде “direkor (direktor) orınbasarı” имлалық қәтеси менен, 9-,11-,15-,24-,29-,32-санлы мектеплерде “Matematika-informatika pa’n ayli’g’i’” жазыўы бурынғы латын графикасында, «NIQAPSIZ KIRIW QADAGAN» жазыўы да қәте жазылған жәнe көпшилик мектеплерде “Маскасыз кириу кадаган” түринде жиберилген итибарсызлықларды сапластырыў	2021-жыл март	Барлық мектеп директорлары
1-,3-,9-,31-санлы мектеплердиң китапханаларында “каракалпак адебияты” түринде қәте жазыўлар хәм буклетлеринде жиберилген қәтеликлерди сапластырыў	2021-жыл март	1-,3-,9-,31-санлы мектеп директорлары
21-санлы мектепте “Ең уллы мукаддес мақсет перзентлеримиз тәрбиясы” баннеринде орфографиялық қәтеге жол қойылған, “Мәмлекетлик тил ҳаққындағы нызам ҳәрекетте” атамасындағы баннери ески латын графикасында жазылғанларды өзгерис киритилген латын графикасындағы әлипбеге тийкарланып қәтесиз жазыў	2021-жыл март	21-санлы мектеп директоры З.Арзыбекова
32-санлы мектепте ишки баннер ески латын графикасында жазылған. Өзбекстан Республикасы Президентиниң “Шет тиллерин үйрениўди және де жетилитириў ис-илажлары ҳаққында”ғы Қарары ески латын алфавитинде жазылғанды таза латын графикасындағы әлипбеге тийкарланып жазыў	2021-жыл март	32-санлы мектеп директоры Г.Даўлетова
11-санлы мектепте информатика пән айлығы баннеринде орфографиялық қәтеге жол қойылған. Ишки баннерлердиң айырымлары ески латын алфавитинде, айырымлары өзбек, рус тиллеринде жазылып бир қәлипке келтирилмеген. “Өзбекстан жаслар аўқамы берген имканиятлар” баннериндеги орфографиялық қәтелерди сапластырыў	2021-жыл март	11-санлы мектеп директоры Ҳ.Атажанов
38-санлы мектептиң ис-қағазлары сақланатуғын папкалардағы биресе кирилл, биресе ески латын алфавитинде жазылған болып тәртипсизликлерди сапластырыў	2021-жыл март	38-санлы мектеп директоры З.Қутыбаева
30-санлы мектептиң мөр хәм штамп жазыўлары, ески латын графикасындағы класс стендлери, баннерлер хәм айырым хабарландырыўшы текстлерди, класслардағы айырым қолдан өширилген апостроф белгилери хәм бул қолайсыз көриниске ийе болып турған баннерлерди алмастырыў илажларын көриў	2021-жыл март	30-санлы мектеп директоры А.Кощанова
16-санлы мектепте ески латын графикасында қалып кеткен хүжжетлер топламы (реестрлер), сыртқы жазыўлар, мөр хәм штамп жазыўлары, класс стендлери, баннерлер, айырым хабарландырыўшы текстлердеги қәтелерди сапластырыў	2021-жыл март	16-санлы мектеп директоры Д.Хасанова
13-,19-,20-,22-,25-,34-,36-,39-,41-,43-санлы мектеплердиң мөр хәм штамп жазыўлары, ески латын графикасында қалған класс стендлери хәм баннерлер, айырым хабарландырыўшы текстлер, есик табличкаларын көрип шығыў хәм сапластырыў	2021-жыл март	13-,19-,20-,22-,25-,34-,36-,39-,41-,43-санлы мектеп директорлары

39-санлы мектептиң кирер аўзындағы қол менен өзгертилген табличкалар ески латын графикасынан таза латын графикасына, 13-санлы мектеп ишиндеги баннерде "O'RT QA'WIPSIZLIGI MU'YESHI" сөзлери "O RT QA WIPSIZLIGI MU YESHI" деп өзгертилгенлигин тез арада сапластырыў	2021-жыл март	39,13-санлы мектеп директорлары
7-,33-санлы мектеплердиң штамп жазыўлары ески латын графикасынан таза латын графикасына өткериў	2021-жыл март	7, 33-санлы мектеп директорлары Б.Жалекеев, С.Иниятова
46-санлы мәмлекетлик қәнигелестирилген мектебиндеги сыртқы жазыў хәм ишки қарақалпақ классларындағы стенд хәм баннерлердеги ески латын графикасындағы жазыўлардағы имла қәтелерин (сабақ кестеси қыстырылған баннерде "Baslawish klass" сөзи "Baslawshı klass") дүзетиў, баннер жазыўларындағы апостроф белгилерин акут белгилерине өзгертиўде ("DO'RETIWSHILIK DO'GEREKLERI" сөзлери "DO RETIWSHILIK DO GEREKLERI") итибарсызлықты сапластырыў	2021-жыл март	46-санлы мектеп директоры М.Абдикаримова
22-санлы мектептиң сыртқы жазыўлары, психолог ханасы, оқыў ханаларына қыстырылған стендлер, буклетлерди ески латын графикасындағы жазыўларды сапластырыў.	2021-жыл март	22-санлы мектеп директоры Ш.Ембергенова
36-санлы мектепте қыстырылған кирилл әлипбесиндеги жазылған дағазалардың («Өзбекстан» сөзи "Озбекстан"), мектеп ишиндеги көргизбели жазыўлар, стенд хәм баннерлердиң айырымларын ески латын әлипбесиндеги жазыўдан өзгерис киритилген латын графикасындағы әлипбеге тийкарланып қәтесиз жазыў	2021-жыл март	36-санлы мектеп директоры А.Жолдасова
19-санлы мектепте де ески латын графикасында «BUYRI'QLAR HA'M DAG'AZALAR» сөзлери «BUYRI QLAR HA M DAG AZALAR», физика пәни ханасы есигиндеги табличкасы "FIZIKA PA'NI KABINETI" жазыўларын көрип шығыў хәм жаңалаў	2021-жыл март	19-санлы мектеп директоры З.Бегжанова
51-санлы мектептиң мөр хәм штампасы таза латын графикасындағы алфавитке өзгертилгенде жиберилген қәтесин сапластырыў, "Yo'l harakati qoidalari", "1-4-KLASSLAR" сөзлериндеги қәтелерди сапластырыў	2021-жыл март	51-санлы директоры Х.Ембергенова
50-санлы мектепте жазылған жазыўлар, буклетлер, муғаллимлердиң хүжжетлери, мектептиң хүжжетлер топламларында (реестрлер), сыртқы жазыўларда кирилл алфавитиндеги хәм ески латын графикасындағы жазыўлардағы бир қанша имла қәтелерин сапластырыў	2021-жыл март	50-санлы мектеп директоры Э.Палуанова
Бөлимге қараслы мектеплерде ис-жүритиў хүжжетлери, сыртқы жазыўлар, реклама хәм дағазалар, көргизбели хабарландырыў текстлериниң "Мәмлекетлик тил хаққында" хәм "Реклама хаққында"ғы Нызам хүжжетлерине муўапық дурыс жазылыўына жуўапкершиликти күшейтиў	2021-жыл март	Барлық мектеп директорлары
Кемшиликлерди сапластырыў бойынша алып барылған жумыслар хаққында бөлимге мағлыўмат бериў	2021-жыл апрель айының 3 хәптеси	Мектеп директорлары